

EXPUNERE DE MOTIVE

Lege privind modificarea și completarea Legii nr.217/2023 pentru modificarea și completarea Legii nr.286/2009 privind Codul penal, a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și a Legii audiovizualului nr.504/2002.

În ultimii ani, organele de poliție, ale Ministerului Public și, deopotrivă, instanțele judecătorești au fost puse în fața unui fenomen antisocial extrem de grav și periculos pentru întreaga societate ce a înregistrat o dinamică accentuată și îngrijorătoare pentru integritatea fizică și sănătatea psihică a minorilor. Este vorba de creșterea alarmantă a actelor sexuale ale căror victime sunt minori, unii dintre ei chiar cu vârste fragede, a cazurilor de viol și agresiune sexuală asupra acestora, precum și a cazurilor de corupție sexuală a minorilor. Acest fenomen contravine normelor moralei publice și, totodată, tinde să pericliteze ordinea de drept, autoritatea statului, în condițiile în care astfel de fapte nu ajung întotdeauna în fața instanțelor de judecată.

Statul, prin organele sale competente în prevenirea și sancționarea unor astfel de infracțiuni, unitățile de învățământ gimnazial și liceal, corpul medical de specialitate au responsabilități directe pentru stoparea acestui fenomen grav și sancționarea penală aspră a persoanelor adulte care se fac vinovate de astfel de fapte. Sănătatea și protecția integrității sexuale a minorilor reprezintă o valoare socială de respectarea căreia depinde formarea unui tineret conștient de libertatea cunoașterii de sine, dar și pregătit să înțeleagă și să respingă actele de corupere sexuală. Sexualizarea agresivă a minorilor, încă de la vârste fragede, prin diferite metode care îi vulnerabilizează în fața celor care știu să abuzeze de poziția lor pentru a corupe sexual un minor, se cere stopată prin intervenția fermă a autorităților competente. Acestea însă trebuie să aibă și pârghiile necesare unei asemenea intervenții și, în primul rând, să beneficieze de un cadru juridic clar și eficient.

Din analizele întreprinse la nivelul organelor judiciare, ca și din dezbaterile ce au avut loc în unități de învățământ, societatea civilă, în mass media, a rezultat că legislația penală cu privire la sancționarea faptelor antisociale cuprinse în acest

fenomen nu oferă suficientă protecție minorilor abuzați sexual de către adulți, că cercetarea penală a unor asemenea fapte este foarte complexă și dificilă și nu se finalizează întotdeauna cu un dosar probatoriu, în baza căruia instanța de judecată să dețină toate elementele de fapt și de drept, pentru o individualizare corectă a abuzurilor sexuale în care victime sunt minori, unii dintre ei chiar la vârste fragede. Interesul societății este prevenirea și pedepsirea exemplară a oricăror fapte și acte de corupere sexuală a minorilor.

În acest context, Parlamentul României a adoptat în iulie 2023 Legea nr.217/2023, prin care s-au introdus noi infracțiuni în Codul penal și se sancționează mai grav raporturile sexuale și actele de natură sexuală în care victime sunt minori care nu au depășit vârsta de 16 ani.

Între timp, însă, specialiștii – magistrați, avocați, experți ai unor organizații neguvernamentale, educatori, psihologi etc. – au sesizat în conținutul Legii nr.217/2023, care urmează să intre în vigoare la 1 ianuarie 2024, paralelisme legislative, texte care se suprapun ori conțin soluții contradictorii. Din cauza acestor texte neconforme normelor de tehnică legislativă, legea este uneori confuză, neclară, existând riscul nesancționării unor fapte care aduc atingere libertății și integrității sexuale a unor categorii de minori, și riscă să nu poată fi aplicată în concordanță cu voința legislativă a Parlamentului. Erorile de tehnică legislativă depistate în conținutul Legii nr.217/2023 împiedică realizarea scopului final al acestui act normativ.

Autorii inițiativei legislative au în vedere aceste neajunsuri, care pot fi corectate tot de forul legislativ. Propunerea legislativă este elaborată în urma unor consultări cu magistrați și reprezentanți ai societății civile ce au prezentat o diversitate de cazuri în care minorii au fost abuzați sau corupți sexual, fără ca persoanele adulte autoare ale acestor fapte să fie trase la răspundere penală.

Prezenta inițiativă legislativă parlamentară își propune să întărească protecția juridică a minorilor, pe categorii de vârstă, față de abuzurile sexuale la care sunt supuși din partea unor persoane adulte. Propunerea legislativă cuprinde o serie de modificări și completări aduse Legii nr.217/2023 pentru ca actul normativ respectiv să fie mai clar, predictibil, pentru a putea fi aplicat eficient de către magistrați. Concret, inițiatorul a urmărit:

- completarea Codului penal – partea generală, în acord cu noile texte de incriminare, astfel încât și pentru noua infracțiune reglementată, „Violul prin abuz de autoritate sau încredere”, introdusă prin art. 218² Cod penal, infracțiune cu victimă minoră, să fie imprescriptibilă răspunderea penală;
- înlăturarea unor paralelisme legislative, cum ar fi: art. 218 al.3 lit. c) al cărei conținut este acoperit integral de un text dedicat protecției minorilor, respectiv art. 218¹ al.2 sau art. 219 al. 2, lit. c) al cărei conținut se regăsește de asemenea într-un text dedicat special protecției minorilor, respectiv art. 219¹ al.2. În cazul ambelor texte abrogate prin prezenta lege, al căror conținut era inclus în infracțiunile nou introduse de Legea nr. 217/2023, pedepsele erau diferite pentru fapte identice, ceea ce ar fi putut conduce la o practică neunitară în aplicarea legii;
- introducerea unei infracțiuni noi, săvârșită asupra minorilor ”violul prin abuz de autoritate sau încredere”, faptă incriminată în prezent de art. 220 alin. 3 Cod penal, care urmează a fi abrogat integral de la 1 ianuarie 2024), astfel încât și minorul cu vârsta între 16 ani și 18 ani să beneficieze de protecție penală în situațiile în care se abuzează de o poziție de încredere sau de autoritate asupra copilului, în cadrul familiei și în afara acesteia sau se abuzează de o situație de vulnerabilitate deosebită a copilului.
- identificarea situațiilor în care actele sexuale în care sunt implicați minorii pot constitui veritabile abuzuri sexuale din pricina diferenței de vârstă dintre aceștia, care înseamnă și o înțelegere diferită a semnificației și consecințelor actului sexual.
- sistematizarea normelor de incriminare, astfel încât să se păstreze simetria în reglementarea acelor sexuale cu penetrare și fără penetrare comise supra minorilor, după cum autorul este un major sau un minor, agravarea pedepsei când faptele sunt săvârșite prin constrângere, punere în imposibilitate de a se apăra ori de a-și exprima voința sau profitând de această stare, și ierarhizarea pedepselor în mod coerent în cazurile în care calitatea autorului și relația acestuia cu victima, consecințele faptelor, scopul săvârșirii acestora sau alte aspecte impun o sancționare mai severă.
- să acopere prin reglementarea normei penale o sferă cât mai diversă de cazuri ipotetice în care minorii sunt agresați sexual în orice mod;

- modificarea unor dispoziții care să evite suprapunerea dintre anumite modalități de realizare a infracțiunilor de corupere sexuală și, respectiv, agresiune sexuală comisă asupra minorilor.

Reglementările cu caracter de noutate din Legea nr. 217/2023 și din prezenta lege sunt în deplin acord cu sancțiunile de drept penal aplicabile autorilor minori, astfel încât, inclusiv în cazurile în care textele care incriminează infracțiunile sexuale săvârșite de minori prevăd pedeapsa închisorii, autorilor minori li se vor aplica măsurile educative prevăzute în Partea Generală a Codului penal, cu aplicarea regulilor generale privitoare la măsurile educative privative sau neprivative de libertate, prin raportare la pedeapsa închisorii prevăzute de norma de incriminare.

Față de cele arătate, am inițiat propunerea legislativă pe care o supunem spre dezbateră și adoptare Parlamentului României.

Inițiatori:

Senator PSD Robert - Marius Cazanciuc

Deputat PSD Diana Tușa